
Predlog priprave prototipa klasifikacije namenske rabe prostora

Author(s): Franc J. ZAKRAJŠEK

Source: *Urbani Izziv*, No. 16/17, PRENOVA (oktober 1991 / October 1991), pp. 118-119

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180589>

Accessed: 24-10-2018 12:45 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

čevanje metod večkriterijske analize je možno (in koristno) že v tej fazi (na primer za ugotavljanje medsebojnih odvisnosti med kriteriji). Še bolj pa je uporaba teh metod smiselna v nadaljevanju analize variantnih rešitev (razporeditev variant s sorodnimi lastnostmi v skupine, izbira najbolj ugodne variante), ko moramo upoštevati več kriterijev (vse kriterije) hkrati.

Vključevanje metod večkriterijske analize ima še nekatere prednosti. Z njihovo uporabo je v večji meri izključen subjektivni dejavnik, ki pogosto vpliva na izbiro neke odločitve (uporaba metod torej prispeva k objektivnosti odločitve). Poleg tega morajo biti podatki, ki so potrebni za uporabo metod večkriterijske analize, natančneje opredeljeni (kvantificirani) in strukturirani, zato je potrebno posamezne variante podrobneje preučiti.

Področje prostorskega planiranja vsebuje mnogo specifičnosti. Pogostejša uporaba metod večkriterijske analize bi prav gotovo spodbudila razvoj novih metod oziroma razširitve že obstoječih tako, da bi bile tem specifičnostim bolj prilagojene in zato v praksi bolj uporabne (uporabljane).

mag. Ksenija Kovačec, dipl. inž. mat.

Rubrika prostorska informatika vsebuje predvsem krajše zapise (do dveh strani) o stanju, projektih, izkušnjah in ostalih vprašanjih, povezanih s prostorsko informatiko tako pri nas kot v tujini. Vljudno vabim raziskovalce, strokovnjake, uporabnike, proizvajalce opreme in ostale k sodelovanju.

Franc J. Zakrajšek

Franc J. ZAKRAJŠEK

Predlog priprave prototipa klasifikacije namenske rabe prostora

Cilji raziskovanja in razvoja na informacijskem področju v okviru modela urejanja prostora in varstva okolja na ravni občine so tile:

- možnosti standardizacije informacij, ki so pomembne za usklajevanje med različnimi sektorji,
- vprašanje standardizacije informacij za komunikacijo med različnimi ravnmi teritorialne skupnosti (republika - regija - občina),
- možnosti oblikovanja minimalnih kazalcev za spremljanje planov in ostalih aktov na področju urejanja prostora,
- izhodišča za uvajanje sodobne informatike v strokovne službe s področja urejanja prostora.

Gotovo so podatki o rabi prostora (oz. namenski rabi prostora) eden od ključnih segmentov informacij v procesu urejanja prostora. **Pojem rabe prostora:**

- Raba prostora nam v splošnem opisuje sledeče elemente določene fizičnega prostora (zemljišča): pretežno uporaba (kmetijstvo, gozdarstvo, stanovanja, industrija, ...), aktivnosti oziroma dejavnosti, intenziteto uporabe,

omejitvene ukrepe uporabe, vrednost zemljišča, ipd.

- Poleg pojma "raba prostora" se uporabljajo še drugi izrazi v istem ali podobnem pomenu: raba zemljišča (neposreden prevod "land use"), raba tal, izraba površine in podobno. Uporabljali bomo pojem "raba prostora", ker menimo, da najboljše opisuje kompleksnost in sprejemljivost uporabe prostora glede na različne dejavnosti in povezavo, soodvisnost določene rabe prostora z ostalimi rabami prostora. Analogno bomo za bodočo planirano rabo prostora uporabljali izraz "namenska raba prostora".
- Gledano s stališča procesov urejanja prostora na ravni določene teritorialne skupnosti lahko vzamemo namensko rabo prostora kot mesto soočanja in usklajevanja programskih ciljev različnih sektorjev (kmetijstvo, gozdarstvo, komunala, ...).

Predlagamo, da se v raziskavi opredeli sistem kategorij namenske rabe prostora, ki se bi vezal predvsem na t. i. območja urejanja ("**zoning**") v okviru "prostorskega plana" lokalne teritorialne skupnosti:

- sistem območja urejanja v določenem časovnem prerezu pokrije natanko enkrat celoten obravnavani prostor,
- območje urejanja je povezano območje v ravnini, ki naj v splošnem ne bo manjše od 1 ha,
- meje območij urejanja sovpadajo s fizičnimi mejami; v okviru območja urejanja obstaja "pretežna" namembnost in "enotnost" urejanja območja,
- merili za opredelitev sistema območij urejanja sta karta 1 : 5000 in natančnost pribl. 3 m,
- v splošnem se upoštevajo meje parcel, ne upoštevajo pa se meje parcel prometnih in drugih povezav.

Enotna ter formalizirana klasifikacija je predpogoj za sistematično računalniško spremljanje namenske rabe prostora tako na ravni občine kot republike. To pa je **osnova za:**

- sprotno in sistematično evidenciranje vseh sprememb namenske rabe prostora,

- preprost in širokemu krogu dostopen vpogled v pravo stanje namenske rabe prostora,
- stalno in analitično spremljanje uresničevanja sprejetih odločitev na osnovi primerjave sedanje - planirano - realizirano stanje,
- enostavno ter objektivno vrednotenje posledic predlaganih sprememb v zvezi z namensko rabo prostora.

Program raziskave:

- pregled določenih klasifikacij namenske rabe prostora v svetu in pri nas,
- priprava koncepta klasifikacije (osnovni namen), zahteve, povezave z ostalimi klasifikacijami npr. SIC, formalna struktura,
- opredelitev posameznih elementov klasifikacije,
- priprava osnutka klasifikacije,
- dopolnitev in verifikacija s strani posameznih strokovnih področij (npr. statistika, gradbeništvo, komunala, promet, ...),
- testiranje prototipne klasifikacije na določenem primeru.

Rezultat raziskave je priprava prototipa klasifikacije namenske rabe prostora v takšni obliki, da bi se lahko na osnovi le-tega izdal ustrezen priporočilni oziroma obvezni standard.

Franc J. Zakrajšek, dipl. inž. mat.

Andrej ČERNE

Posodobitev geodetske uprave

Priča smo hitrim in smelim korakom avtomatizacije dela na vseh področjih človekovega ustvarjanja.

Geodetska stroka se v R Sloveniji uveljavlja skozi delo geodetov v geodetskih delovnih organizacijah, v drugih delovnih organizacijah in v privatni praksi, najdlje pa v geodetski upravni službi (vzpostavitev evidence zemljiškega katastra kot osnove davčnolastninskega sistema).

Odgovore na večino vsebinskih vprašanj stroke najbrž poznamo, zato se naša prizadevanja usmerjajo k uvažanju novih tehnologij za boljše informacijsko pravno, praktično računsko vrednost podatkov iz evidenc, ki jih geodetski upravni organi vodijo v svoji pristojnosti.

Nove tehnologije naj bi se uvajale predvsem na osnovi tržnih kazalcev (informacijo posredovati hitro, točno in poceni).

Prizadevanja imajo za cilj prispevati k skorajšnji vzpostavitvi geografskega informacijskega sistema (GIS). Glede na to, da podatke o stanju v prostoru zaradi vsebinskih razlik najlepše prikazemo ločeno, mora za vzpostavitev GIS za območje občine obstajati neka koordinacija med avtorji (pristojnimi službami) posameznih slojev in atributivnih podatkov, s pomočjo katere se vrši povezava in integrirana uporaba vseh podatkov GIS-a za območje občine.

Posamezni sloji v kartografskem smislu pomenijo teinatske prikaze z določeno vsebino in njenim uporabnim namenom. Osnova takih prikazov pa vendarle mora biti podoba prostora, v katerem želimo vsebinsko prikazati določene podatke. Osnovni obliki podobe prostora sta lastninski prikaz in reliefni prikaz. Ta dva grafična prikaza prostora v sistemu vzpostavitve GIS-a pred-

stavljata osnovo in morata biti na prvem mestu v shemi slojev, ki naj bi v perspektivi (predvsem z dograjevanjem) predstavljali GIS.

Realizacija zgoraj navedenih dejstev in zamisli je odvisna od zasnove in vzpostavitve koncepta poslovanja geodetskega upravnega organa. Samo poslovanje je glede na pristojnosti in obveznosti možno vzpostaviti z uvedbo računalniške obdelave:

- glavne knjige,
- tehničnega dela evidenc,
- knjigovodskega dela evidenc,
- morebitnih dodatnih evidenc.

Osnovna opravila je možno obravnavati ločeno ali v mreži. Iz perspektivnih pričakovanj je bolj simpatično, predvsem pa učinkovitejše reševanje z vzpostavitvijo mreže v katero so vključene vse postaje, ki si medsebojno izmenjujejo podatke iz zgoraj navedenih evidenc.

Največ pozornosti je potrebno posvetiti sistemu razdelitve pristojnosti za izvajanje sprememb v skladu s predpisi, kar služi kot osnova za oblikovanje integriranih baz podatkov v segmente po načelu vrednosti podatka. Na primer iz baze:

- lastnikov (zemljiška knjiga),
- naslovov lastnikov (prijavno-odjavna služba),
- podatkov o nepremičninah (zemljiški kataster),
- podatkov o davčnih zavezancih (UDP)

se oblikuje vsebina potrebnih podatkov za izvedbo prometa nepremičnin.

Smotno je izdelati sistem, v katerem se kanalizirajo od vloge do razknjižbe postopki po: upravni, vsebinski, finančni in statistični plati.

Končni cilj koncepta je letno poročilo in finančno poročilo s primerjavo različnih seznamov z izdelavo sistematičnega prikaza delovanja in poslovanja tudi za daljša časovna obdobja.

Andrej Černe, dipl. inž.

Opomba:

Na tem mestu so obravnavana le načelna izhodišča in cilji, ki jih bo avtor vsebinsko v kratkem predstavil.

